

DE KORTE KLINKERS

1. De u van dunne = doffer (Fr. boeuf)
2. De i van dik is soms e in wend 'wind' of korte ie in kientj 'kind'
3. Sommige oe-klanken zijn korte uu: grün 'groen', drüvig 'droevig', kule
4. Sommige o-klanken worden verdoft völ, wölle, döst, störm (Fr. boeuf)
- 5 Ndl. e wordt sporadisch a: varrekijker, starre 'ster' (Middelnederlands starre) art 'hert', klats 'klets', masjen 'metsen' kokkasse 'kokkin', achterwarasse

LANGE KLINKERS

2. Ndl. korte e wordt lange aa vóór rg/rk
baarg, kaarke, waarcken (Giesbaarge)
2. Korte a wordt aa vóór l/m/rm
baal 'bal', maan 'man', aarm 'arm'
3. Ndl. au/ou = Gb. Aa
kaad 'koud', kaase 'kous', saase 'saus'
4. Ndl. aa wordt oeë: (Eng. Poor)
poeël 'paal', boeëne 'baan'
5. Door umlaut aa -> ei
keis 'kaas' (Ndl. beek = Wgerm. Baki)
kreikeling, vergeiren, meirte

TWEEKLANKEN

- ieë zoals in Eng. *beer*: Gb. *bieën* 'been'
- oo wordt soms uuë: *gruuët* 'groot'

oo wordt soms eu: *keunink*, *euversten*

3. Ndl. ij-ei-ui wordt in Gb.:

ui+ei bij de mannen: *gruieize buieize*
'grijze buis'

au (Eng. *large*) vrouwen: *grauze bauze*

- Oude Middeleeuwse sk is bewaard:
skole 'school' meensjken 'mens(ch)en'
- soms treedt mouillering op (niesklank)
ts/lt/nd krijgt j-klank: *blentj* 'blind'
musje 'muts', *wieltj* 'wild'
ook in de vervoeging *ge weetj*, 'je weet'
maar niet consequent: *wend* 'wind'
- Verbuiging
man. Ne(n) - de(n) aarm - maan
Vrw. Een - de + eind -e: *deure*, *katte*, ...
onz. Een - 't

MEERVOUD

- in de regel -en zoals in Ndl.
- maar -el + s i.p.v -elen
mossels, appels
- Gb. -ers i.p.v. Ndl. -eren
kieërs 'kinderen', auers/uieiers 'eieren'
- typische iesj-klank bij zelfst.nw. met
eind -er die in het meervoud -s krijgen
jongens -> jongiesj
meisje (Mnl. meisjeschen) -> maskiesj

PERSOONLIJK VOORNAAMWOORD

- 'k - ikke
- ge - guijj/gau
- a - juiij/jau
- wer - wuir (wij lieder, wulder)
- ge - guir
- ze - zuir

BEZITTELIJK VNW

- man. Enk. Muijnen/maunen - mannen
mannen ond 'mijn hond'
eind -n valt weg vóór medeklinker
manne maan 'mijn man'
behalve t, d, b
- meervoud + vr. enk + onz. enk.
muijn/maun - man
man vraa - man bedde
- maar -n valt weg bij onz. Enk. Als
bij bep. medeklinkers : ma peirt

TELWOORDEN

Van 2 tot 20 met eind-e, maar niet in combinaties:

Zes appels, 't er woeëren der zesse

WERKWOORDEN

- Typisch is eind-e in 1ste pers. Enk.
ik stappe, ik valle, ik luuëpe
- nog markant is de verleden tijd met
-egen, igen:
moktege 'maakte', klemdege 'klom'
leesdege 'las', elptege 'hielp'
wörtege 'wierp'
- woorden op -m krijgen in de verleden
tijd -p : a kwamp, hij kwam
-ng wordt -nk: a gink hij ging

Speciale zinsbouwelementen

Als het onderwerp van een zin bestaat uit een pers. vnw. kan dat woordje nog eens herhaald worden:

'k èt ekik gedoeën (ik heb het gedaan)

In antwoord op een vraag wordt aan ja en nee een zwakke vorm van het vnw. toegev.

Go je mee? Juiijk/jauk, ('k go mee)

Jom (meerv)

Maggek mee? Joeëg

Mag ta/ze mee? Joeën, joeëj - joeës

Bij ontkenning: eeuwenoude woordje en
dat in het Ndl. verdwenen is:

'k en ekik da niet gezaad 'ik heb dat niet
gezegd'

(dubbele ontkenning)

'k en ekik nuuëjt gienne frang gezien

(driemaal ontkenning)

Zinsconstructie met 2 x gaan

We gon ieëst wa gon eten

'we gaan eerst wat eten'